

Въ означения географски просторъ на Македония прѣзъ 1912 г. имаше 50 административни околии (кази) и една нахия (Билишката), която е часть отъ Корчанската каза. Тѣ бѣха групирани въ санджаци (окрѣзи), а послѣднитѣ въ вилаети (области). Еднитѣ и другитѣ обаче бѣха разпрѣдѣлени съ политическа омисль, като се е гледало, щото мохамеднаскитѣ етнически групи да нѣматъ по възможности силенъ прѣвѣсъ надъ мохамеданитѣ. Въ случая не се е обръщало внимание на съобщителни сръдства, планини или рѣки.

Точна статистика на македонското население никога не е имало, защото Турция никога не е правила прѣброяване на своитѣ жители. Въ Турция се водѣха нофухни тефтери за записване главно на мѣжкото население, мохамеданското за военна служба, а християнското за воененъ данѣкъ¹⁾. Укриванията обаче правѣха тия списъци непълни. Отъ Хуриета (1908 г.) насамъ въ Турция се водѣха и избирателни списъци. Както въ еднитѣ обаче, така и въ другитѣ, освѣнъ че нѣмаше пълнота, но и самитѣ народности бѣха прѣдставени разбъркано, тъй като турцитѣ обръщаха внимание на вѣрата: като турци минаваха българитѣ и гърцитѣ мохамедани, като гърци (урумъ милети) се числѣха българитѣ и власитѣ подъ духовното вѣдомство на гърцката патриаршия и др. Възъ основа на нофузнитѣ тефтери, въ вилаетскитѣ официални календари (салнаме-та) се даваше статистика на населението въ Македония съ всичкитѣ недостатци на реченитѣ нофузни списъци.

Статистикитѣ на отдѣлни лица, на Д. Ризовъ (*Ethnographie de la Macédoine. Philippopoli 1881* ²⁾), на крадената отъ нея статистика у Сп. Гопчевичъ (*Makedonien und Alt-Serbien. Wien 1889 г.*), на Ст. Верковича (Топографическо-этнографическій очеркъ Македоніи. Спб. 1889 г.), на руския въ Битоля консулъ А. Ростковскій (въ Живая Старина за 1899 г. т. IX, кн. 1, т. X, кн. 3—4), иматъ много непълноти и недостатъци. Даннитѣ у Верковича сж много застарѣли и непълни; тѣ сж събирани

¹⁾ Слѣдъ Хуриета (1908 г.) турцитѣ почнаха да взематъ въ войската и християни.

²⁾ Материалитѣ за тая първа статистика били събрани отъ Д. Ризовъ (родомъ отъ Битоля) по турски и екзархийски източници, по вѣсти отъ учители и свещеници въ Македония. Прѣдговора написалъ Ив. Е. Гешовъ, който се погрижилъ за изданието и за неговото разпространение изъ дипломатическия и ученъ свѣтъ.